

Marta Mamet-Michalkiewicz

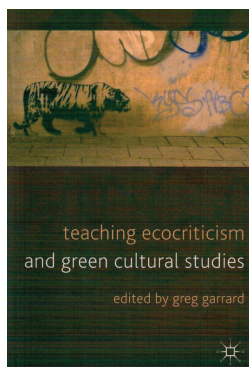
"Teaching Ecocriticism and Green Cultural Studies", (red.) Greg Garrard, Basingstoke 2012 : [recenzja]

ER(R)GO. Teoria–Literatura–Kultura nr 1 (28), 131-132

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Teaching Ecocriticism and Green Cultural Studies, red. Greg Garrard. Palgrave Macmillan, Basingstoke 2012 (pozycja anglojęzyczna w twardej oprawie, 174 strony).

Teaching Ecocriticism and Green Cultural Studies (2012) stanowi zbiór esejów poświęconych pedagogice ekokrytycznej, autorstwa m.in. Richarda Kerridge'a, Ursuli Heise, oraz Timothy Mortona, który zebrał i opatrzył wstępem Greg Garrard – autor znanej pozycji wydawniczej *Ecocriticism*. Książka obejmuje szerokie spektrum problemów o podstawowym znaczeniu dla studiów ekokrytycznych; składa się z teoretycznego wstępu,

oraz trzech analitycznych części.

Dwa pierwsze eseje stanowią swego rodzaju wprowadzenie do całego tomu. W *Introduction* Garrard pokazuje jakie przemiany zachodzą w metodyce nauczania ekokrytyki, wskazując na użyteczność modelu, który odchodzi od tradycji nauczania ekokrytyki w oparciu o teksty dotyczące lokalnego środowiska studentów (zgodnie z tą logiką najbardziej adekwatną lekturą dla studentów ekokrytyki w Dublinie byłby *Ulisses* Jamesa Joyce'a) na rzecz interdyscyplinarnego namysłu nad rolą człowieka w ekosystemie i obowiązkami z tego faktu wynikającymi. Następujący po eseju Garrarda esej Richarda Kerridge'a, redaktora pierwszego brytyjskiego zbioru esejów ekokrytycznych, *Writing the Environment* (1989), dotyczy roli jaką ekokrytyka odgrywa w procesie kształtowania tożsamości literatury angielskiej i zarysowuje kwestię, którą podejmują i rozwijają, każdy w swojej dziedzinie, autorzy poszczególnych esejów. Píše Kerridge: „Ekokrytyka wprowadza nowy materiał do sali wykładowej – nowe sposoby patrzenia na literaturę i nowe metody nauczania” (s. 14). Zebrane przez Garrarda teksty stanowią niezwykle interesujący zapis tego procesu.

Część pierwsza, zatytułowana *Scoping Scales*, składa się z czterech esejów i porusza m.in. takie kwestie jak szeroko pojęty aspekt edukacyjny ekokrytyki oraz rozwijający się dyskurs postkolonialno-ekokrytyczny. Część druga, *Interdisciplinary Encounters*, obejmuje również cztery eseje, które skupiają się wokół następujących zagadnień: literatura-ekologia, ekokrytyka-globalizacja, studia nad zwierzętami, posthumanizm oraz zmiany klimatyczne. Część trzecia, *Green Cultural Studies*, skupia się na aspekcie nauczania ekokrytyki w powiązaniu z Nowymi Mediami oraz filmem. Całość kończy esej Timothy Mortona, który w charakterystyczny dla siebie sposób) zastanawia się nad tym, co dobrego może przynieść ekokrytyce dekonstrukcja.

Istotnym motywem, który przewija się przez większość zgromadzonych przez Garrarda tekstów, i który wydaje się być jednym z głównych punktów odniesienia dla wykładających ekokrytykę autorów, jest przekonanie, iż studia ekokrytyczne stoją wobec bardzo konkretnego zadania jakim jest wzbudzenie w studentach poczucia sprawczości i współodpowiedzialności za kondycję szeroko rozumianego środowiska naturalnego. Praktyczne sposoby uwrażliwiania studentów na kwestie związane ze środowiskiem naturalnym i funkcjonowaniem w nim w sposób zrównoważony wydają się być równie istotne jak pogłębianie zdolności interpretacji tekstów literackich i kulturowych. Najtrafniej wyraziła to Adrienne Casel w eseju *Walking in the Weathered World* mówiąc, iż to co Akademia może, a nawet powinna, rozbudzać w studentach, to przekonanie, że nie są skazani na bierną akceptację istniejących warunków, że nie są bezsilni („That they are not powerless”, s. 27).

Cechą wyróżniającą tę pozycję spośród innych książek poświęconych szeroko pojętym zagadnieniom ekokrytyki jest zwrócenie uwagi na niebagatelną rolę aspektu edukacyjnego oraz na problematykę nauczania zagadnień ekokrytycznych. Jak zaznacza we wstępie Garrard, „Ekokrytyka zajmuje się pedagogiką od początku swego istnienia. Nauczanie studentów literatury i teorii środowiskowych jest centralną częścią »aktywizmu«, do którego akademicy wywodzący się z nauk humanistycznych mogą aspirować [...]”; co więcej, oprócz kilku znaczących wyjątków, ekokrytyka w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii miała swój początek na uniwersytetach i kolegiach o profilu nauczycielskim” (s.1). Zaproszeni przez Garrarda autorzy poszczególnych tekstów w znakomitej większości mają za sobą bogate doświadczenia jako wykładowcy akademicy i z owych doświadczeń obficie korzystają traktując je jako ilustrację problemów, na które napotykają ci wszyscy, którzy zajmują się nauczaniem szeroko rozumianych studiów ekokrytycznych. W wielu przypadkach punktem wyjścia dla autorów są ich własne doświadczenia dydaktyczne, (czasami są to pedagogiczne niepowodzenia...), które wymuszają na prowadzącym rewizję metod nauczania oraz które ze względu na swój wymiar osobisty, stanowią dodatkową wartość książki.

Niezaprzeczalną zaletą tej książki jest przyjęcie perspektywy interdyscyplinarnej, poprzez którą Garrard wprowadza czytelnika w samo centrum debaty ekokrytycznej, której złożoność uwypukla wskazując na jej powiązania z nie tylko z literaturą, ale również min. z krytyką postkolonialną, Nowym Mediami oraz filmem. *Teaching Ecocriticism and Green Cultural Studies* jest cenną pozycją wśród licznych książek poświęconych studiom ekokrytycznym oraz stanowi kompendium zarówno teoretycznej jak i praktycznej wiedzy – będąc źródłem inspiracji do opracowania zajęć edukacyjnych dla studentów, przesuwa tym samym oś debaty poświęconej zagadnieniom ekokrytyki z teoretycznego dyskursu w kierunku pedagogiki ekokrytycznej.